

หัวข้อคุณิพนธ์ การพัฒนาระบบประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถของพยาบาล
งานการพยาบาลผ่าตัด โรงพยาบาลศิริราช

ชื่อและนามสกุล นางสาวเบญจมาศ ปรีชาคุณ

วิชาเอก การประเมินการศึกษา

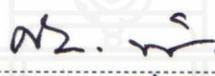
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

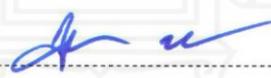
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี พรหมมาพันธุ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุษาวดี อัครวิเศษ

คุณิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาเอก เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2555

คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

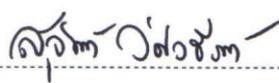

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี พรหมมาพันธุ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุษาวดี อัครวิเศษ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ผดุงชัย ภูพัฒน์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อคุณลักษณะ การพัฒนาระบบประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถของพยาบาล งานการพยาบาลผ่าตัด
โรงพยาบาลศิริราช

ผู้วิจัย นางสาวเบญจมาศ ปรีชาคุณ รหัสนักศึกษา 4492200110 ปริญญา ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี พรหมมาพันธุ์

(3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุษาวดี อัครวิเศษ ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาระบบประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถของพยาบาล งานการพยาบาลผ่าตัด โรงพยาบาลศิริราช และ (2) ประเมินประสิทธิภาพของระบบประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถ ที่พัฒนาขึ้น

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อพัฒนาระบบประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพงานการพยาบาลสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา ที่ปฏิบัติงานในห้องพักรักษาจำนวน 19 คน และพยาบาลวิชาชีพงานการพยาบาลผ่าตัด จำนวน 20 คน ระยะที่ 2 เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบในสถานการณ์ปฏิบัติงานจริง กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพงานการพยาบาลผ่าตัดที่ปฏิบัติงานในห้องพักรักษาจำนวน 33 คน พยาบาลวิชาชีพใหม่ งานการพยาบาลผ่าตัด ที่เริ่มเข้าประจำการ จำนวน 20 คน และพยาบาลระดับบริหารงานการพยาบาลผ่าตัด จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย ระบบประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถที่ใช้ระบบปฏิสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และแบบประเมินประสิทธิภาพของระบบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระบบประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถของพยาบาลงานการพยาบาลผ่าตัด โรงพยาบาลศิริราช ที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบ สำคัญ คือ (1) ปัจจัยนำเข้าของระบบ ประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมายผู้รับการประเมิน คือ พยาบาลวิชาชีพงานการพยาบาลผ่าตัด เนื้อหาความรู้และทักษะด้านการดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดในห้องพักรักษา และ โปรแกรมฐานข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (2) กระบวนการของระบบ เริ่มด้วยการตรวจสอบฐานความรู้และทักษะ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายวางแผนพัฒนาตนเอง การตรวจสอบพัฒนาการ และการประเมินเพื่อรับรองความรู้ความสามารถ และ (3) ผลลัพธ์ที่คาดหวังของระบบ คือ พัฒนาการด้านความรู้ความสามารถของพยาบาลวิชาชีพงานการพยาบาลผ่าตัด และ 2) ระบบประเมินที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในระดับมาก ในด้านความถูกต้องของระบบ ระบบมีความตรงตามโครงสร้าง สามารถจำแนกความแตกต่างด้านความรู้ความสามารถระหว่างพยาบาลวิชาชีพงานการพยาบาลผ่าตัดที่มีประสบการณ์มากกว่า 1 ปี กับ พยาบาลวิชาชีพใหม่ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การพัฒนาระบบประเมิน การประเมินพัฒนาการ การพยาบาลผ่าตัด

Dissertation title: The Development of a System for Evaluation of Knowledge and Skill
Development of Perioperative Nurses, Division of Perioperative Nursing,
Siriraj Hospital

Researcher: Miss Benjamas Preechakoon; **ID:** 4492500110; **Degree:** Doctor of Philosophy;

Dissertation advisors: (1) Dr. Suphak Pibool, Associate Professor; (2) Dr. Boonsri Prommapun, Associate Professor; (3) Dr. Usawadee Asdornwised, Assistant Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The objectives of this study were (1) to develop a system for evaluation of knowledge and Skill development of perioperative nurses, Division of Perioperative Nursing, Siriraj Hospital; and (2) to assess the efficiency of the developed system for evaluation of knowledge and skill development.

The first phase of the research was to develop a system for evaluation of knowledge and skill development. The research sample consisted of 19 professional obstetrics and gynecology nurses working in the post-anesthesia care unit, and 20 professional perioperative nurses. The second phase of the research was to assess the efficiency of the developed system in actual work situation. The research sample consisted of 33 professional perioperative nurses working in the post-anesthesia care unit, 20 new professional perioperative nurses who just started their perioperative work, and 6 purposively selected administrative level perioperative nurses. The research instruments comprised a system for evaluation of knowledge and skill development employing the interaction system via the Internet network, and a system efficiency assessment form. Data were analyzed using the percentage, mean, standard deviation, t-test, and content analysis.

The research findings revealed that 1) the developed system for evaluation of knowledge and skill development of perioperative nurses, Division of Perioperative Nursing, Siriraj Hospital composed of the following main components: (1) the input of the system comprising the target group to be evaluated, i.e. professional perioperative nurses; the contents of knowledge and skills on taking care of patients after the operation in the post-anesthesia care unit; and the database program via the Internet network; (2) the process of the system comprising the appraisal of basic knowledge and skills, the provision of feedback information; the encouragement of the target group to plan for self-development; the development appraisal; and the evaluation for certifying knowledge and skills; and (3) the expected outcome of the system which was the knowledge and skill development of perioperative nurses; and 2) the developed evaluation system was highly efficient based on the standards of appropriateness, feasibility, and utility; as for validity of the system, it was found to have construct validity as shown by its ability to discriminate the knowledge and skills of professional perioperative nurses with more than one year experience from those of new professional perioperative nurses at the .05 statistically significance level.

Keywords: Evaluation system, Development evaluation, Perioperative nursing

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์ รองศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี พรหมมาพันธุ์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุษาวดี อัครวิเศษ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์ พงศ์ธารา วิจิตเวชไพศาล ภาควิชาวิสัญญีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล คุณกนกวรรณ ชิมพัฒนานนท์ คุณนิภา เวชสุวรรณรักษ์ คุณสุชา ปาน้อยนนท์ คุณญาณนันท์ รัตนวิเชียร คุณสิริมา สังข์ทอง คุณภัทรภรณ์ สุกาญจนภรณ์ คุณกาญจนา เช่นนนท์ และขอขอบคุณพยาบาลที่ปฏิบัติงานในห้องพักรฟื้น และพยาบาลใหม่ ปี 2554 งานการพยาบาลผ่าตัดทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

เบญจมาศ ปรีชาคุณ

มีนาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	9
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
สมมติฐานของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
กรอบแนวคิดการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	18
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	19
องค์กรวิชาชีพ	19
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะและความรู้ที่จำเป็นของพยาบาลวิชาชีพ	33
แนวคิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ	67
แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง	80
แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการ การประเมินพัฒนาการ	106
แนวคิดเกี่ยวกับระบบ การประเมิน ระบบประเมินฯ และการประเมินประสิทธิภาพระบบ	124
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	161
ระยะที่ 1 การพัฒนาระบบฯ	163
ระยะที่ 1.1 ร่างระบบฯ	163

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
กลุ่มตัวอย่าง.....	163
ร่างระบบ.....	163
การตรวจสอบความตรงของระบบ	164
การสร้างเครื่องมือประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถ	164
ระยะที่ 1.2 การทดสอบระบบ.....	183
ระยะที่ 2 การทดลองใช้และประเมินประสิทธิภาพระบบ	184
การทดลองใช้ระบบ.....	184
การประเมินประสิทธิภาพระบบ	185
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	186
การเก็บรวบรวมข้อมูล	189
การวิเคราะห์ข้อมูล	189
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	190
ระยะที่ 1 ผลการพัฒนาระบบ	190
ระยะที่ 1.1 ผลการพัฒนาระบบ	190
ระยะที่ 1.2 ผลการทดสอบระบบ.....	192
ระยะที่ 2 ผลการทดลองใช้ระบบ	193
ระยะที่ 2.1 ผลการนำระบบไปทดลองใช้	193
ระยะที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการตรวจสอบประสิทธิภาพระบบ	199
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	214
สรุปผลการวิจัย	215
อภิปรายผล	222
ข้อเสนอแนะ	236
บรรณานุกรม	238
ภาคผนวก	266
ก เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล.....	267
ข การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ.....	312
ค ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	326
ประวัติผู้วิจัย	331

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 ระดับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช 45

ตารางที่ 2.2 ระดับสมรรถนะและพฤติกรรมบ่งชี้ของพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานในห้องพักรักษาตัวผู้ป่วย 49

ตารางที่ 3.1 การตัดสินใจเพื่อรับรองคุณภาพการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 178

ตารางที่ 4.1 คะแนนเมื่อสอบฐานความรู้ เมื่อรับรองสมรรถนะ และร้อยละของพัฒนาการด้านความรู้ 194

ตารางที่ 4.2 คะแนนเมื่อสอบฐานความรู้ เมื่อรับรองสมรรถนะ และร้อยละของพัฒนาการด้านทักษะ 197

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลการประเมิน ความเหมาะสมของระบบตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ 200

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลการประเมิน ความเป็นไปได้ของระบบตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ 204

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบทดสอบความรู้ ของพยาบาลวิชาชีพใหม่ที่เริ่มเข้าประจำการกับกลุ่มพยาบาลวิชาชีพงานการพยาบาล ผ่าตัดที่ปฏิบัติงานในห้องพักรักษาตัวผู้ป่วย 206

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบประเมินทักษะ ของพยาบาลวิชาชีพใหม่ที่เริ่มเข้าประจำการกับกลุ่มพยาบาลวิชาชีพงานการพยาบาล ผ่าตัดที่ปฏิบัติงานในห้องพักรักษาตัวผู้ป่วย 207

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลการประเมิน ความเป็นประโยชน์ของระบบตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ 208

ตารางที่ 4.8 คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบฐานความรู้และทักษะ การสอบเพื่อรับรองสมรรถนะ และร้อยละของคะแนนพัฒนาการ ของพยาบาลวิชาชีพ งานการพยาบาลผ่าตัด 211

ตารางที่ 4.9 จำนวนพยาบาลวิชาชีพ งานการพยาบาลผ่าตัดตามเกรดของคะแนนเมื่อสอบ เพื่อรับรองสมรรถนะด้านความรู้ (post-test) คะแนนพัฒนาการ (growth) และการ รับรองมาตรฐานความรู้ของพยาบาลวิชาชีพ งานการพยาบาลผ่าตัด 212

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย	13
ภาพที่ 3.1	ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาระบบประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถ ...	162
ภาพที่ 4.1	แผนภูมิแสดงผลคะแนนสอบฐานความรู้ และสอบเพื่อรับรองสมรรถนะ ของพยาบาลวิชาชีพ งานการพยาบาลผ่าตัด	195
ภาพที่ 4.2	แผนภูมิแสดงผลคะแนนพัฒนาการด้านความรู้ของพยาบาลวิชาชีพ งานการพยาบาลผ่าตัด	196
ภาพที่ 4.3	แผนภูมิแสดงผลคะแนนสอบฐานทักษะ และสอบเพื่อรับรองสมรรถนะ ของพยาบาลวิชาชีพ งานการพยาบาลผ่าตัด	198
ภาพที่ 4.5	แผนภูมิแสดงผลคะแนนพัฒนาการด้านทักษะปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ งานการพยาบาลผ่าตัด	199
ภาพที่ 4.5	วิธีการวางแผนพัฒนาตนเองแยกตามด้านการประเมินความรู้	205
ภาพที่ 4.6	วิธีการวางแผนพัฒนาตนเองแยกตามด้านการประเมินทักษะ	205

